

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (deviata komora)

z 8. decembra 2022*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Ochrana spotrebiteľa – Nekalé podmienky v spotrebiteľských zmluvách – Smernica 93/13/EHS – Článok 3 ods. 1 – Článok 4 – Kritériá posúdenia nekalej povahy podmienky – Podmienka v zmluve o úvere týkajúca sa predčasnej splatnosti úveru – Zmluvné oslobodenie od výzvy“

Vo veci C-600/21,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Cour de cassation (Kasačný súd, Francúzsko) zo 16. júna 2021 a doručený Súdnemu dvoru 28. septembra 2021, ktorý súvisí s konaním:

QE

proti

Caisse régionale de Crédit mutuel de Loire-Atlantique et du Centre Ouest,

SÚDNY DVOR (deviata komora),

v zložení: predsedníčka deviatej komory L. S. Rossi, sudcovia J.-C. Bonichot a S. Rodin (spravodajca),

generálna advokátka: L. Medina,

tajomník: Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- QE, v zastúpení: S. Viaud, avocat,
- Caisse régionale de Crédit mutuel de Loire-Atlantique et du Centre Ouest, v zastúpení: M.-A. Doumic-Seiller, avocate,
- francúzska vláda, v zastúpení: A.-L. Desjonquères a N. Vincent, splnomocnené zástupkyne,
- Európska komisia, v zastúpení: M. Heller a N. Ruiz García, splnomocnení zástupcovia,

* Jazyk konania: francúzština.

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálnej advokátky, že vec bude prejednaná bez jej návrhov,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 3 ods. 1 a článku 4 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (Ú. v. ES L 95, 1993, s. 29; Mim. vyd. 15/002, s. 288).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi QE na jednej strane a Caisse régionale de Crédit mutuel de Loire-Atlantique et du Centre Ouest, bankou založenou podľa francúzskeho práva (ďalej len „banka“), na druhej strane vo veci exekúcie vykonanej v bydlisku QE po tom, čo banka vyhlásila splatnosť úveru na základe zmluvy o úvere uzatvorenej medzi týmito zmluvnými stranami.

Právny rámec

Právo Únie

- 3 Článok 3 ods. 1 smernice 93/13 stanovuje:
„Zmluvná podmienka, ktorá nebola individuálne dohodnutá, sa považuje za nekalú, ak napriek požiadavke dôvery spôsobí značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán vzniknutých na základe zmluvy, ku škode spotrebiteľa.“
- 4 Článok 4 tejto smernice stanovuje:
„1. Bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia článku 7, nekalosť zmluvných podmienok sa hodnotí so zreteľom na povahu tovaru alebo služieb, na ktoré bola zmluva uzatvorená a na všetky okolnosti súvisiace s uzatvorením zmluvy, v dobe uzatvorenia zmluvy a na všetky ostatné podmienky zmluvy alebo na inú zmluvu, od ktorej závisí.
2. Hodnotenie nekalej povahy podmienok sa nevzťahuje ani k definícii hlavného predmetu zmluvy ani na primeranú cenu a úhradu na jednej strane, ako aj tovar alebo služby dodávané výmenným spôsobom na druhej strane, pokiaľ tieto podmienky sú zrozumiteľné.“

Francúzske právo

- 5 Článok L. 132-1 code de la consommation (Spotrebiteľský zákonník) v znení uplatniteľnom na spor vo veci samej stanovoval, že v zmluvách uzatvorených medzi predajcami alebo dodávateľmi alebo spotrebiteľmi sú nekalé tie podmienky, ktorých zmyslom alebo účinkom je spôsobiť značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán na škodu osoby, ktorá nie je predajcom alebo dodávateľom alebo spotrebiteľom.

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 6 Notárskou zápisnicou zo 17. mája 2006 banka poskytla QE úver určený na kúpu nehnuteľnosti vo výške 209 109 eur s lehotou splatnosti 20 rokov.
- 7 Všeobecné podmienky úverovej zmluvy stanovovali, že banka môže vyhlásiť splatnosť celého úveru, čím sa všetky dlžné sumy stanú ihneď splatnými, a to bez formalít a bez výzvy na zaplatenie, pri omeškaní s úhradou splátky istiny, úrokov alebo príslušenstva dlhšom ako 30 dní. Úverová zmluva okrem toho stanovovala možnosť, aby QE požiadal o zmenu termínov splatnosti s cieľom vyhnúť sa riziku neschopnosti splácania.
- 8 Keďže suma splatná k 10. decembru 2012 vo výške 904,50 eura nebola uhradená a rovnako ani suma splatná v januári 2013 banka vyhlásila splatnosť celého dlhu 29. januára 2013 bez predchádzajúceho upozornenia v súlade so zmluvou, o ktorú ide vo veci samej, a 17. septembra 2015 podala návrh na vykonanie exekúcie predajom hnutelných vecí v bydlisku QE.
- 9 QE, ktorý tvrdil, že exekučná zápisnica obsahuje nezrovnalosti, podal 13. októbra 2015 na súd rozhodujúci o výkone rozhodnutí žalobu o neplatnosť exekučného konania.
- 10 QE podal odvolanie na vnútroštátny súd proti rozsudku Cour d'appel de Versailles (Odvolací súd Versailles, Francúzsko), ktorý bol vyhlásený 3. októbra 2019 a v ktorom uvedený súd odmietol uznať nekalú povahu podmienky splatnosti zmluvy, o ktorú ide vo veci samej. QE najmä tvrdí, že zmluvná podmienka, ktorá stanovuje upustenie od formálnej výzvy, predstavuje nekalú podmienku vzhľadom na kritériá stanovené v rozsudku z 26. januára 2017, Banco Primus (C-421/14, EU:C:2017:60).
- 11 Vnútroštátny súd uvádza, že podľa jeho ustálenej judikatúry z článkov 1134, 1147 a 1184 Občianskeho zákonníka v znení uplatniteľnom na spor vo veci samej vyplýva, že zmluva o úvere síce môže stanovovať, že platobná neschopnosť dlžníka, ktorý nie je predajcom alebo dodávateľom, spôsobí predčasnú splatnosť celého úveru, táto splatnosť však nemôže nastať bez toho, aby veriteľ zaslal dlžníkovi výzvu na zaplatenie, ktorá zostane bez účinku a v ktorej je stanovená lehota, v rámci ktorej sa dlžník môže voči splatnosti brániť. Spresňuje však, že pripúšťa, že od tejto požiadavky výzvy sa možno odchýliť výslovným a jednoznačným ustanovením zmluvy, pokiaľ je spotrebiteľ informovaný o dôsledkoch nesplnenia svojich povinností.
- 12 Vnútroštátny súd sa však na jednej strane pýta, či so zreteľom na článok 3 ods. 1 a článok 4 smernice 93/13 môže zmluva o úvere stanoviť oslobodenie od výzvy pred vyhlásením predčasnej splatnosti zmluvy o úvere. Na druhej strane vyjadruje pochybnosti, pokiaľ ide o nekalú povahu podmienky tejto zmluvy, ktorá stanovuje jej platnosť v prípade omeškania splátky v trvaní viac než 30 dní, najmä vzhľadom na kritériá stanovené v rozsudku z 26. januára 2017, Banco Primus (C-421/14, EU:C:2017:60).
- 13 V tejto súvislosti vnútroštátny súd v prvom rade uvádza, že v prospech existencie nekalej povahy takejto podmienky možno argumentovať tým, že veriteľovi umožňuje vypovedať zmluvu bez primeranej výpovednej lehoty a bez toho, aby mal dlžník možnosť vyjadriť sa k nesplneniu povinnosti, ktoré sa mu vytýka. V prospech neexistencie nekalej povahy takeého ustanovenia naopak hovorí skutočnosť, že na to, aby bolo platné, musí byť výslovné a jednoznačne formulované

v úverovej zmluve tak, aby dlžník bol plne informovaný o svojich povinnostiach, ako aj o skutočnosti, že má vždy možnosť obrátiť sa na súd, aby napadol uplatnenie tohto ustanovenia a aby bolo zneužitie tohto ustanovenia veriteľom sankcionované.

- 14 V druhom rade v rámci posudzovania prípadnej nekalej povahy tejto zmluvnej podmienky, o ktorú ide vo veci samej, vnútroštátny súd porovnáva toto ustanovenie, ktoré sa týka splatnosti úverovej zmluvy z dôvodu, že dlžník počas obmedzenej doby neplnil svoje záväzky, s kritériami uvedenými v rozsudku z 26. januára 2017, Banco Primus (C-421/14, EU:C:2017:60).
- 15 Pokiaľ ide o kritérium, podľa ktorého možnosť priznaná predajcovi alebo dodávateľovi vyhlásiť splatnosť celého úveru závisí od toho, či si spotrebiteľ nespĺnil povinnosť, ktorá je zásadná pre daný zmluvný vzťah, vnútroštátny súd sa domnieva, že by bolo možné pripustiť, že skutočnosť, že spotrebiteľ neuhradí splátku úveru v stanovenej lehote, má zásadný charakter, keďže spotrebiteľ sa zaviazal uhradiť stanovené mesačné splátky a týmto záväzkom bol podmienený záväzok veriteľa.
- 16 Pokiaľ ide o kritérium na posúdenie toho, či omeškanie so zaplatením istiny, úrokov alebo príslušenstva o viac ako 30 dní, ako je stanovené v zmluvnej podmienke dotknutej vo veci samej, predstavuje dostatočne závažné porušenie zmluvy vzhľadom na dĺžku splácania a výšku úveru, vnútroštátny súd uvádza, že v kontexte, ktorý sa vyznačuje predlžovaním splácania úverov a poklesom úrokových sadzieb sumy nedoplatkov môžu byť relatívne nízke vo vzťahu k trvaniu a výške úverov v okamihu vyhlásenia splatnosti zmluvy, a teda dostatočne závažný charakter nesplnenia záväzku je otázný a je možné viac zohľadniť celkovú rovnováhu zmluvných vzťahov. Okrem toho by určovanie v každom jednotlivom prípade vzhľadom na dĺžku splácania a výšku úveru, či je neplnenie záväzku dostatočne závažné na to, aby odôvodňovalo okamžitú splatnosť úveru, mohlo vytvárať nerovné postavenie medzi spotrebiteľmi.
- 17 Vzhľadom na kritériá spočívajúce v overení, či sa možnosť ponechaná predajcovi alebo dodávateľovi rozhodnúť o splatnosti zmluvy o úvere odchyľuje od všeobecných právnych predpisov uplatniteľných v danej oblasti v prípade neexistencie osobitných zmluvných ustanovení a či vnútroštátne právo stanovuje primerané a účinné prostriedky umožňujúce spotrebiteľovi, ktorý podlieha uplatneniu takejto podmienky, napraviť účinky splatnosti úveru, vnútroštátny súd zdôrazňuje, že všeobecné právo uplatniteľné v tejto oblasti v prípade neexistencie osobitných zmluvných ustanovení ukladá povinnosť zaslať predchádzajúcu výzvu na plnenie pred vyhlásením splatnosti a súčasne ale pripúšťa, aby sa zmluvné strany od tohto ustanovenia odchýlili, pričom sa vyžaduje dodržanie primeranej výpovednej lehoty. Keďže v prejednávanej veci zmluvná podmienka, o ktorú ide vo veci samej, stanovuje 30-dňovú výpovednú lehotu, vnútroštátny súd má pochybnosti o tom, či táto lehota je dostatočná na to, aby dlžník mohol kontaktovať veriteľa, vyjadriť sa k údajnému porušeniu a nájsť riešenie s cieľom uhradiť nezaplatenú splátku alebo nezaplatené splátky. Uvádza však, že zmluva, o ktorú ide vo veci samej, stanovuje možnosť dlžníka požiadať o zmenu termínov splátok, ktorá by mu prípadne umožnila predísť riziku nesplácania. Okrem toho sa vnútroštátny súd pýta, či kritériá stanovené v rozsudku z 26. januára 2017, Banco Primus (C-421/14, EU:C:2017:60), sú kumulatívne alebo alternatívne, a v prípade, že sú kumulatívne, či nekalú povahu zmluvnej podmienky, o akú ide vo veci samej, nemožno vylúčiť vzhľadom na relatívny význam jedného z týchto kritérií.

18 Za týchto podmienok Cour de cassation (Kasačný súd, Francúzsko) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

- „1. Majú sa článok 3 ods. 1 a článok 4 smernice [93/13] vykladať v tom zmysle, že v spotrebiteľských zmluvách bránia zmluvne stanovenému upusteniu od výzvy na zaplatenie, aj keď je toto upustenie v zmluve výslovné a jednoznačne stanovené?
2. Má sa rozsudok... z 26. januára 2017, Banco Primus (C-421/14[, EU:C:2017:60]), vykladať v tom zmysle, že viac ako 30-dňové omeškanie s úhradou len jednej splátky istiny, úrokov alebo príslušenstva môže predstavovať dostatočne závažné neplnenie povinností z hľadiska doby splácania úveru a jeho výšky a celkovej rovnováhy v zmluvných vzťahoch?
3. Majú sa článok 3 ods. 1 a článok 4 smernice [93/13] vykladať v tom zmysle, že bránia zmluvnej podmienke, podľa ktorej možno vyhlásiť splatnosť celého úveru v prípade omeškania s úhradou dlhšieho ako 30 dní, ak vnútroštátne právo, ktoré vyžaduje najprv zaslanie výzvy na zaplatenie a až potom vyhlásenie splatnosti celého úveru, umožňuje, aby zmluvné strany upustili od tohto postupu, pričom však vyžaduje dodržanie primeranej výpovednej lehoty?
4. Sú štyri kritériá, ktoré Súdny dvor... stanovil v rozsudku z 26. januára 2017, Banco Primus (C-421/14[, EU:C:2017:60]), na to, aby vnútroštátny súd mohol posúdiť prípadne nekalú povahu zmluvnej podmienky o vyhlásení splatnosti celého úveru z dôvodu neplnenia povinností zo strany dlžníka počas obmedzeného obdobia, kumulatívne alebo alternatívne?
5. Ak sú tieto kritériá kumulatívne, možno napriek tomu nekalú povahu podmienky vylúčiť vzhľadom relatívny význam toho či onoho kritéria?“

O prejudiciálnych otázkach

O prípustnosti

- 19 V nadväznosti na tvrdenie banky uvedené v jej písomnom vyjadrení predloženom Súdnemu dvoru, že „od 17. júna 2021, t. j. odo dňa nasledujúceho po [návrhu na začatie prejudiciálneho konania], [QE] uhradil všetky dlžné sumy [banke]“, predseda Súdneho dvora rozhodnutím z 11. marca 2022 zaslal vnútroštátnemu súdu žiadosť o informácie, v ktorej ho požiadal, aby potvrdil správnosť tejto skutočnosti, a ak je správna, aby rozhodol o vplyve tejto skutočnosti na predmet sporu vo veci samej. Vnútroštátny súd bol tiež požiadaný, aby v prípade, že dospeje k záveru, že spor vo veci samej je v súčasnosti bezpredmetný, informoval Súdny dvor o tom, že trvá na svojom návrhu na začatie prejudiciálneho konania, a prípadne uviedol dôvody tohto návrhu.
- 20 Vnútroštátny súd odpovedal, že QE nevzal späť svoje odvolanie, takže konanie pred ním stále prebieha. Okrem toho uviedol, že sa zdá, že odpoveď na položené otázky je nevyhnutná na účely rozhodnutia o odvolaní, ktoré mu bolo predložené.
- 21 Listom z 21. apríla 2022 kancelária Súdneho dvora požiadala QE, aby jej oznámil, či trvá na svojom opravnom prostriedku pred vnútroštátnym súdom, a aby sa vyjadril k tvrdeniu bankovej inštitúcie, podľa ktorého sa spor vo veci samej stal bezpredmetným, keďže zaplatil všetky dlžné sumy na základe úveru, o ktorý ide vo veci samej, a skôr prijatých súdnych rozhodnutí v konaniach medzi ním a touto bankou.

- 22 QE potvrdil svoj úmysel, že trvá na svojom kasačnom opravnom prostriedku a tvrdil, že spor vo veci samej sa nestal bezpredmetným najmä z toho dôvodu, že prípadné konštatovanie vnútroštátneho súdu, že zmluvná podmienka dotknutá vo veci samej je nekalá, by mu mohlo umožniť podať žalobu proti banke o vrátenie bezdôvodne zaplatených finančných súm.
- 23 Treba pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry prináleží výlučne vnútroštátnemu súdu, ktorý spor prejednáva a ktorý musí prevziať zodpovednosť za rozhodnutie sporu, aby s prihliadnutím na osobitosti prípadu posúdil potrebu prejudiciálneho rozhodnutia na vydanie svojho rozhodnutia, ako aj relevantnosť otázok, ktoré kladie Súdny dvor. V dôsledku toho, ak sa predložené otázky týkajú výkladu práva Únie, je Súdny dvor v zásade povinný rozhodnúť (rozsudok zo 7. apríla 2022, Avio Lucos, C-116/20, EU:C:2022:273, bod 37).
- 24 Z toho vyplýva, že pre otázky týkajúce sa výkladu práva Únie platí prezumpcia relevantnosti. Súdny dvor môže odmietnuť rozhodnúť o návrhu na začatie prejudiciálneho konania podanom vnútroštátnym súdom len vtedy, ak je zjavné, že požadovaný výklad práva Únie nemá nijakú súvislosť s realitou alebo predmetom sporu vo veci samej, ak ide o hypotetický problém alebo ak Súdny dvor nedisponuje skutkovými a právnymi podkladmi potrebnými na užitočnú odpoveď na otázky, ktoré mu boli položené (rozsudok zo 7. apríla 2022, Avio Lucos, C-116/20, EU:C:2022:273, bod 38).
- 25 Vzhľadom na informácie poskytnuté vnútroštátnym súdom, ako aj účastníkmi konania vo veci samej treba na jednej strane konštatovať, že spor vo veci samej stále prejednáva vnútroštátny súd a že na druhej strane nie je zjavné, že by sa problém opísaný v návrhu na začatie prejudiciálneho konania stal hypotetickým najmä vzhľadom na to, že nemožno vylúčiť, že QE má záujem získať v rámci tohto sporu rozhodnutie o nekalej povahe podmienky, o ktorú ide vo veci samej.
- 26 Z toho vyplýva, že otázky položené vnútroštátnym súdom sú prípustné.

O veci samej

O štvrtej otázke

- 27 Svojou štvrtou otázkou, ktorú treba preskúmať ako prvú, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa rozsudok z 26. januára 2017, Banco Primus (C-421/14, EU:C:2017:60), má vykladať v tom zmysle, že kritériá, ktoré z neho vyplývajú na účely posúdenia nekalej povahy zmluvnej podmienky v zmysle článku 3 ods. 1 smernice 93/13, najmä značnej nerovnováhy medzi právami a povinnosťami zmluvných strán, ktoré táto podmienka vytvára v neprospech spotrebiteľa, sú kumulatívne alebo alternatívne.
- 28 Podľa článku 3 ods. 1 tejto smernice 93/13 sa zmluvná podmienka, ktorá nebola individuálne dohodnutá, považuje za nekalú, ak napriek požiadavke dôvery spôsobí značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán vzniknutých na základe zmluvy, ku škode spotrebiteľa.
- 29 V bode 66 rozsudku z 26. januára 2017, Banco Primus (C-421/14, EU:C:2017:60), Súdny dvor v podstate konštatoval, že na účely určenia, či zmluvná podmienka spôsobuje značnú nerovnováhu v neprospech spotrebiteľa v zmysle článku 3 ods. 1 smernice 93/13, je úlohou vnútroštátneho súdu predovšetkým preveriť, či možnosť ponechaná predajcovi alebo dodávateľovi rozhodnúť o splatnosti celého úveru závisí od toho, že si spotrebiteľ nesplnil povinnosť, ktorá je v dotknutom zmluvnom vzťahu podstatná, či sa táto možnosť priznáva

v prípadoch, v ktorých je takéto nesplnenie povinnosti dostatočne závažné z hľadiska doby splácania úveru a jeho výšky, či táto možnosť predstavuje odchýlku od právnych predpisov uplatňovaných v tejto oblasti a či vnútroštátne právo stanovuje primerané a účinné prostriedky, ktoré spotrebiteľovi, na ktorého sa takéto podmienka uplatní, umožnia, aby odvrátil účinky takejto splatnosti úveru.

- 30 V prvom rade treba uviesť, že z tohto bodu 66 nevyplýva, že by tieto kritériá posúdenia nekalej povahy zmluvnej podmienky týkajúcej sa splatnosti z dôvodu nesplnenia záväzkov zo strany dlžníka počas určitého obmedzeného obdobia boli kumulatívne alebo alternatívne.
- 31 Ďalej treba zdôrazniť, že príslovka „predovšetkým“ uvedená v bode 66 rozsudku z 26. januára 2017, Banco Primus (C-421/14, EU:C:2017:60), naznačuje, že uvedené kritériá nie sú taxatívne.
- 32 Napokon v bode 67 prvej zarážke rozsudku z 26. januára 2017, Banco Primus (C-421/14, EU:C:2017:60), Súdny dvor rozhodol, že článok 3 ods. 1 a článok 4 smernice 93/13 sa majú vykladať v tom zmysle, že preskúmanie prípadne nekalej povahy podmienky zmluvy uzavretej medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom zahŕňa určenie, či spôsobí značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán vzniknutých na základe zmluvy ku škode spotrebiteľa, pričom toto preskúmanie sa musí vykonať z hľadiska všetkých okolností súvisiacich s jej uzatvorením.
- 33 Považovať kritériá uvedené v bode 66 rozsudku z 26. januára 2017, Banco Primus (C-421/14, EU:C:2017:60), za kumulatívne alebo alternatívne by pritom znamenalo obmedziť toto preskúmanie vnútroštátnym súdom.
- 34 Článok 4 ods. 1 smernice 93/13 definuje osobitne široko kritériá umožňujúce vykonať uvedené preskúmanie tak, že výslovne zahŕňa „všetky okolnosti“, ktoré súvisia s uzatvorením dotknutej zmluvy (pozri v tomto zmysle rozsudok z 15. marca 2012, Pereničová a Perenič, C-453/10, EU:C:2012:144, bod 42). Posúdenie nekalej povahy zmluvnej podmienky sa tak musí vykonať s prihliadnutím na všetky okolnosti, o ktorých predajca alebo dodávateľ mohol vedieť ku dňu uzavretia dotknutej zmluvy a ktoré mohli mať vplyv na jej neskorší výkon, pričom zmluvná podmienka môže spôsobiť nerovnováhu medzi zmluvnými stranami, ktorá sa prejaví až v priebehu plnenia zmluvy (pozri v tomto zmysle rozsudok z 20. septembra 2017, Andriciuc a i., C-186/16, EU:C:2017:703, bod 54).
- 35 Vzhľadom na vyššie uvedené treba na štvrtú otázku odpovedať tak, že rozsudok z 26. januára 2017, Banco Primus (C-421/14, EU:C:2017:60), sa má vykladať v tom zmysle, že kritériá, ktoré z neho vyplývajú na účely posúdenia nekalej povahy zmluvnej podmienky v zmysle článku 3 ods. 1 smernice 93/13, najmä značnej nerovnováhy medzi právami a povinnosťami zmluvných strán, ktoré táto podmienka vytvára v neprospech spotrebiteľa, nemožno chápať ani ako kumulatívne, ani ako alternatívne, ale musia sa chápať ako súčasť všetkých okolností súvisiacich s uzavretím dotknutej zmluvy, ktoré musí vnútroštátny súd preskúmať, aby mohol posúdiť nekalú povahu zmluvnej podmienky v zmysle článku 3 ods. 1 smernice 93/13.

O piatej otázke

- 36 Vzhľadom na odpoveď na štvrtú otázku nie je potrebné odpovedať na piatu otázku, ktorá sa týka hypotézy, že by boli kritériá stanovené v bode 66 rozsudku z 26. januára 2017, Banco Primus (C-421/14, EU:C:2017:60), kumulatívne.

O druhej otázke

- 37 Svojou druhou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa majú článok 3 ods. 1 a článok 4 smernice 93/13 vykladať v tom zmysle, že viac ako 30-dňové omeškanie s úhradou splátky môže predstavovať dostatočne závažné neplnenie povinností z hľadiska doby splácania úveru a jeho výšky v zmysle rozsudku z 26. januára 2017, Banco Primus (C-421/14, EU:C:2017:60).
- 38 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry sa právomoc Súdneho dvora v danej oblasti vzťahuje na výklad pojmu „nekalá podmienka“ uvedeného v článku 3 ods. 1 tejto smernice a v jej prílohe, ako aj na stanovenie kritérií, ktoré vnútroštátny súd môže alebo musí zohľadniť pri preskúmaní zmluvnej podmienky z hľadiska ustanovení tejto smernice, pričom vnútroštátnemu súdu vzhľadom na uvedené kritériá prináleží stanoviť konkrétnu kvalifikáciu príslušnej zmluvnej podmienky podľa osobitných okolností daného prípadu. Z uvedeného vyplýva, že Súdny dvor sa musí obmedziť na to, aby vnútroštátnemu súdu poskytol údaje, ktoré musí tento súd zohľadniť pri posúdení nekalej povahy dotknutej podmienky (rozsudok z 26. januára 2017, Banco Primus, C-421/14, EU:C:2017:60, bod 57 a citovaná judikatúra).
- 39 Ako vyplýva z bodu 66 rozsudku z 26. januára 2017, Banco Primus (C-421/14, EU:C:2017:60), pokiaľ ide o posúdenie vnútroštátnym súdom prípadnej nekalej povahy zmluvnej podmienky týkajúcej sa splatnosti celého dlhu z dôvodu neplnenia povinností zo strany dlžníka počas určitého obdobia, je úlohou vnútroštátneho súdu predovšetkým preveriť, či vzhľadom na dobu splácania úveru a jeho výšku je vytýkané porušenie záväzku dlžníka natoľko závažné, že odôvodňuje možnosť veriteľa vyhlásiť splatnosť celého úveru, v dôsledku čoho sa dlžné čiastky stanú okamžite splatnými.
- 40 Nie je teda vylúčené, že vnútroštátny súd môže dospieť k záveru, že omeškanie dlhšie ako 30 dní s platením istiny, úrokov alebo príslušenstva predstavuje dostatočne závažné porušenie zmluvy.
- 41 V dôsledku toho treba na druhú otázku odpovedať tak, že článok 3 ods. 1 a článok 4 smernice 93/13 sa majú vykladať v tom zmysle, že viac ako 30-dňové omeškanie s úhradou splátky môže v zásade predstavovať dostatočne závažné porušenie zmluvy o úvere z hľadiska doby splácania úveru a jeho výšky v zmysle rozsudku z 26. januára 2017, Banco Primus (C-421/14, EU:C:2017:60).

O prvej a tretej otázke

- 42 Svojou prvou a treťou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa článok 3 ods. 1 a článok 4 smernice 93/13 majú vykladať v tom zmysle, že bránia tomu, aby zmluvné strany zaradili do zmluvy o úvere zmluvnú podmienku, ktorá výslovne a jednoznačne stanovuje, že v prípade omeškania splátky, ktoré presahuje určitú dobu, sa môže automaticky vyhlásiť platnosť tohto úveru.
- 43 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že z článku 3 ods. 1 tejto smernice vyplýva, že zmluvná podmienka, ktorá nebola individuálne dohodnutá, sa považuje za nekalú, ak napriek požiadavke dôvery spôsobí značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán vzniknutých na základe zmluvy, ku škode spotrebiteľa (uznesenie z 2. júla 2020, STING Reality, C-853/19, neuverejnené, EU:C:2020:522, bod 52).
- 44 Skutočnosť, že zmluvná podmienka v zmluve uzatvorenej medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom nebola individuálne dohodnutá, je teda rozhodujúcim kritériom, ktoré vnútroštátnemu súdu rozhodujúcemu o návrhu v tomto zmysle umožňuje preskúmať nekalú

povahu takejto podmienky v súlade s úlohami, ktoré mu vyplývajú z ustanovení smernice 93/13 (pozri v tomto zmysle uznesenie z 2. júla 2020, STING Reality, C-853/19, neuvverejnené, EU:C:2020:522, bod 54).

- 45 Naopak samotná skutočnosť, že podmienka obsahuje výslovnú a jednoznačnú povinnosť, nemôže toto ustanovenie vyňať z preskúmania jeho nekalej povahy z hľadiska článku 3 ods. 1 smernice 93/13, s výhradou uplatniteľnosti článku 4 ods. 2 tejto smernice.
- 46 Podľa článku 4 ods. 2 tejto smernice sa posúdenie nekalej povahy zmluvných podmienok netýka hlavného predmetu zmluvy ani primeranosti ceny a odmeny na jednej strane a tovaru alebo služieb poskytovaných za úhradu na druhej strane, pokiaľ sú tieto podmienky jasné a zrozumiteľné (rozsudok z 3. októbra 2019, Kiss a CIB Bank, C-621/17, EU:C:2019:820, bod 31).
- 47 Súdny dvor v tejto súvislosti už rozhodol, že zmluvné podmienky vzťahujúce sa na pojem „hlavný predmet zmluvy“ v zmysle uvedeného ustanovenia sa musia chápať ako podmienky, ktoré upravujú základné plnenia tejto zmluvy a ktoré ju ako také charakterizujú. Naopak, na podmienky, ktoré majú vedľajšiu povahu vo vzťahu k podmienkam vymedzujúcim samotnú podstatu zmluvného vzťahu, by sa nemal vzťahovať uvedený pojem (rozsudok z 3. októbra 2019, Kiss a CIB Bank, C-621/17, EU:C:2019:820, bod 32).
- 48 Pre úplnosť treba dodať, že sa nezdá, že by sa na zmluvnú podmienku dotknutú vo veci samej vzťahoval pojem „hlavný predmet zmluvy“ v zmysle článku 4 ods. 2 smernice 93/13, čo však musí overiť vnútroštátny súd.
- 49 Okrem toho s cieľom zistiť, či zmluvná podmienka, ktorá prenecháva predajcovi alebo dodávateľovi možnosť vyhlásiť splatnosť celého úveru, vytvára v neprospech spotrebiteľa „značnú nerovnováhu“ v právach a povinnostiach strán vzniknutých na základe zmluvy, vnútroštátny súd musí preskúmať, ako sa konštatuje v bode 35 tohto rozsudku, všetky okolnosti súvisiace s uzatvorením dotknutej zmluvy vrátane toho, či táto možnosť predstavuje výnimku z pravidiel všeobecného práva uplatniteľných v danej oblasti v prípade neexistencie osobitných zmluvných ustanovení. Na základe takejto porovnávacej analýzy môže vnútroštátny súd posúdiť, či a prípadne do akej miery je právne postavenie spotrebiteľa vyplývajúce zo zmluvy nevýhodnejšie než právne postavenie zakotvené v platnom vnútroštátnom práve (rozsudok z 26. januára 2017, Banco Primus, C-421/14, EU:C:2017:60, bod 59).
- 50 V tomto kontexte musí vnútroštátny súd tiež overiť, či predajca alebo dodávateľ, ktorý zaobchádza so spotrebiteľom čestne a rovnocenne, mohol rozumne očakávať, že tento spotrebiteľ prijme takúto podmienku po individuálnom dojednaní (rozsudok zo 14. marca 2013, Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, bod 69).
- 51 Vzhľadom na všetky vyššie uvedené úvahy treba na prvú a tretiu otázku odpovedať tak, že článok 3 ods. 1 a článok 4 smernice 93/13 sa majú vykladať tak, že s výhradou uplatniteľnosti článku 4 ods. 2 tejto smernice bránia tomu, aby zmluvné strany zaradili do zmluvy o úvere zmluvnú podmienku, ktorá výslovne a jednoznačne stanovuje, že v prípade omeškania splátky, ktoré presahuje určitú dobu, sa môže automaticky vyhlásiť splatnosť tohto úveru, pokiaľ táto zmluvná podmienka nebola individuálne dohodnutá a spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán vyplývajúcich zo zmluvy v neprospech spotrebiteľa.

O trovách

- 52 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (deviata komora) rozhodol takto:

1. **Rozsudok z 26. januára 2017, Banco Primus (C-421/14, EU:C:2017:60), sa má vykladať v tom zmysle, že kritériá, ktoré z neho vyplývajú na účely posúdenia nekalej povahy zmluvnej podmienky v zmysle článku 3 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, najmä značnej nerovnováhy medzi právami a povinnosťami zmluvných strán, ktoré táto podmienka vytvára v neprospech spotrebiteľa, nemožno chápať ani ako kumulatívne, ani ako alternatívne, ale musia sa chápať ako súčasť všetkých okolností súvisiacich s uzavretím dotknutej zmluvy, ktoré musí vnútroštátny súd preskúmať, aby mohol posúdiť nekalú povahu zmluvnej podmienky v zmysle článku 3 ods. 1 smernice 93/13.**
2. **Článok 3 ods. 1 a článok 4 smernice 93/13**

sa majú vykladať v tom zmysle, že:

viac ako 30-dňové omeškanie s úhradou splátky môže v zásade predstavovať dostatočne závažné porušenie zmluvy o úvere z hľadiska doby splácania úveru a jeho výšky v zmysle rozsudku z 26. januára 2017, Banco Primus (C-421/14, EU:C:2017:60).

3. **Článok 3 ods. 1 a článok 4 nariadenia č. 93/13**

sa majú vykladať v tom zmysle, že:

s výhradou uplatniteľnosti článku 4 ods. 2 tejto smernice bránia tomu, aby zmluvné strany zaradili do zmluvy o úvere zmluvnú podmienku, ktorá výslovne a jednoznačne stanovuje, že v prípade omeškania splátky, ktoré presahuje určitú dobu, sa môže automaticky vyhlásiť splatnosť tohto úveru, pokiaľ táto zmluvná podmienka nebola individuálne dohodnutá a spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán vyplývajúcich zo zmluvy v neprospech spotrebiteľa.

Podpisy